

УЛОГА НАСТАВНИКА У ЕРИ ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ

Зашто наставници морају развијати емоционалну и социјалну писменост у ери вештачке интелигенције (ВИ)?

Улога наставника се из темеља мења.

Док вештачка интелигенција све више преузима фактографско, садржинско и процедурално подучавање, оно што остаје незаменљиво јесте људска димензија школе — емоције, односи, поверење, динамика разреда и смисао комуникације.

Зато наставници у наредним годинама морају интензивно развијати две кључне димензије компетенција:

Емоционалну писменост (или емоционалну интелигенцију)

Социјалну писменост (или социјалну интелигенцију)

Ове две димензије се допуњују и преклапају, али нису исте — и управо је њихов спој (социо-емоционална интелигенција) оно што наставника чини незамењивим у односу на ВИ.

Шта је емоционална, а шта социјална писменост? (јасна разлика)

1. Емоционална писменост (интраперсонална димензија)

Односи се на способност наставника да препозна, разуме, регулише и изрази сопствене емоције, као и да разуме емоционална стања ученика.

Укључује:

- самосвест

- регулацију емоција
- емпатију
- емоционалну самоконтролу
- емоционалну изражајност

Фокус: унутрашњи свет – како ја управљам собом.

2. Социјална писменост (интерперсонална димензија)

Односи се на вештине функционисања међу људима, разумевање динамике односа, комуникацију, утицај, сарадњу и решавање конфликта.

Укључује:

- читање друштвених ситуација
- разумевање група и динамике одељења
- вештине комуникације
- изградњу односа и поверења
- социјалну одговорност
- постављање граница
- преговарање
- тимски рад
- способност да се утиче без ауторитаризма

Фокус: спољашњи свет – како ја функционишем са другима.

Зашто се емоционална и социјална писменост преклапају — али нису исте

Преклапају се у емпатији и комуникацији.

Али емоционална писменост је темељ, а социјална писменост је примена у односима и друштвеним ситуацијама.

Не могу добро водити разред ако не водим себе.

Не могу разумети друге ако не разумем себе.

Не могу здраво комуницирати ако не умем да регулишем сопствене реакције.

То је као унутрашњи и спољашњи систем навигације наставника.

Зашто су емоционална и социјална писменост кључне за школу будућности

1. ВИ може објашњавати градиво, али не може водити односе

ВИ може генерисати тест, али не може:

- смирити разред после конфликта
- проценити социјални ритам групе
- створити атмосферу поверења и подршке
- мотивисати групу кад је демотивисана
- водити разред ка заједничким циљевима

То је домен социјалне интелигенције наставника.

2. Школа постаје главно место где се уче односи

Све мање се учи у породици, све више преко екрана. Школа је све више место социјалног учења.

Наставник моделује:

- начин комуникације
- начин неслагања
- начин решавања конфликта
- вредност сарадње
- културу поштовања

ВИ ту не може да замени човека.

3. Емоционално неписменом ученику учење је знатно отежано.

Без емоционалне стабилности нема:

- пажње
- мотивације
- саморегулације
- креативности
- памћења

Наставник помаже ученику да изгради осећај сигурности у школи.

4. Социјална интелигенција је кључ вођења одељења

Добар наставник данас мора умети:

- да чита атмосферу у разреду
- да спречи ескалацију конфликта
- да води дијалог уместо монолога
- да примени ауторитет без агресије
- да управља енергијом групе

То ВИ не може.

5. Наставник је и даље један од најважнијих модела у животу ученика

Ученици не уче из онога што наставник говори, већ из онога:

- како комуницира
- како се носи са стресом
- како решава неслагање
- како прави грешку
- како исправља грешку

То је социјално-емоционално учење у пракси, које ВИ не може ни симулирати аутентично.

Кључна порука

****Фактографско знање ће предавати ВИ.**

Животне, емоционалне и социјалне вештине може предавати само наставник.**

Да бисмо имали квалитетну школу у 2030+ години, неопходно је развијати и емоционалну и социјалну писменост наставника.